

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๖๖

วันที่ ๑๑ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลฎีกา
-

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของ
ปวงชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือ
เสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติ
เงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล
เกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผล
ความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” และมาตรา ๒๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา
ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า
บุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า
“ให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติ
ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต
และประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้น

มีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้วแต่กรณีจนกว่าคดีถึงที่สุด”

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาตามข้อโต้แย้งของจำเลยที่ว่า ในวันที่จำเลยยื่นฎีกานี้ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มีผลใช้บังคับแล้ว ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นคุณแก่จำเลย โดยเปลี่ยนเจตนารมณ์ หลักการ หรือหลักกฎหมายเดิมหลายประการ คือ บทนิยาม การยกเลิกบทสันนิษฐานความผิด การที่ไม่ให้ลงโทษผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยปริมาณสารบริสุทธิ์ จำนวนหน่วยการใช้หรือน้ำหนักสุทธิ แต่ให้อาศัยพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ในลักษณะที่กำหนดไว้ และให้ศาลพิเคราะห์ถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิด ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้กระทำความผิดประกอบด้วย ทั้งศาลอาจใช้ดุลพินิจลงโทษจำคุกหรือปรับน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ แม้มิได้เป็นกรณีกฎหมายใหม่ยกเลิกความผิดตามกฎหมายเดิมอันจะลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แต่เป็นกรณีที่กฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังกระทำความผิด จึงต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าทางใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นเหตุให้จำเลยยังคงอยู่ภายใต้บทสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติด ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ครอบครองยาเสพติด จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มีเจตนารมณ์ในการจัดระเบียบบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดทั้งหมด เนื่องจากการกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และควบคุมยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้กระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับและการดำเนินการตามกฎหมายแต่ละฉบับเป็นหน้าที่และอำนาจของหลายองค์กร ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีความสอดคล้องกัน อีกทั้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน สมควรรวบรวมกฎหมายดังกล่าวจัดทำเป็นประมวลกฎหมายยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและบังคับใช้กฎหมายที่จะรวบรวมอยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกันอย่างเป็นระบบ พร้อมกันนี้ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน นอกจากนี้จำเป็นต้องกำหนดให้มีระบบอนุญาตเพื่อให้การควบคุมและการใช้ประโยชน์จากยาเสพติดในทางการแพทย์ ทางวิทยาศาสตร์ และทางอุตสาหกรรม มีประสิทธิภาพ และมุ่งเน้นการป้องกันการแพร่กระจายยาเสพติดและการใช้ยาเสพติดในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การเสพติดยาเสพติดซึ่งเป็นการบั่นทอนสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

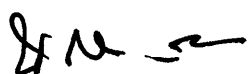
การแพร่กระจายยาเสพติดเข้าสู่กลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากรซึ่งมีความหลากหลายจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบายในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามและควบคุมยาเสพติด และรวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดให้เป็นไปด้วยความรอบคอบและมีประสิทธิภาพ โดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๔ ได้กำหนดให้เมื่อประมวลกฎหมายยาเสพติดทำยพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้วให้ยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ อันส่งผลทำให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ไม่มีผลใช้บังคับอีกต่อไปภายหลังจากที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดทำยพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับ แต่ทั้งนี้ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๔ ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดทำยพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้วแต่กรณี จนกว่าคดีถึงที่สุด อันมีลักษณะเป็นบทเฉพาะกาลที่กำหนดกฎเกณฑ์การบังคับใช้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานดังกล่าวภายหลังจากที่ถูกยกเลิกเนื่องจากการบังคับใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดทำยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนั้นบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดียาเสพติดที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดทำยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับ โดยมีผลใช้บังคับไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ เมื่อพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับใช้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานดังกล่าวเอาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งแตกต่างไปจากหลักเกณฑ์ทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ ที่กำหนดให้ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิดให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว จึงเป็นกรณี

ไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ มาใช้บังคับกับกรณีของการบังคับใช้บทบัญญัติที่ให้
สันนิษฐานดังกล่าวในคดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้าย
พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับแล้วแต่กรณี จนกว่าคดีถึงที่สุด

การที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง
ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในลักษณะดังกล่าว เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกัน
ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการบูรณาการ
การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอันจะเป็นประโยชน์ในการรักษา
ความสงบเรียบร้อยของสังคม รวมถึงเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในลักษณะ
องค์กรอาชญากรรมซึ่งเป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และป้องกันการสนับสนุน
การกระทำความผิดขององค์กรดังกล่าวในด้านต่าง ๆ คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว ย่อมผ่าน
การพิจารณาคดีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยชอบด้วยกฎหมายมาแล้ว ทั้งการรวบรวม
พยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน การพิจารณาสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ และการรับฟัง
ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยนำสืบต่อศาลชั้นต้นจนเสร็จสิ้น ย่อมอยู่บนพื้นฐานของ
หลักการรับฟังหรือชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งศาลจะ
พิพากษาลงโทษจำเลยได้ก็ต่อเมื่อเห็นว่ามี การกระทำความผิด หากกรณีมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลย
ได้กระทำความผิดหรือไม่ ศาลย่อมยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย แต่หากเป็นคดีที่อยู่ใน
ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นได้กำหนดไว้แตกต่างกันไป โดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมาย
ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคสอง กำหนดให้คดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นอยู่ในวัน
ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย
ยื่นคำแถลงขอสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือเพื่อขาย
หรือไม่ แล้วแต่กรณี ก็ให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ บทบัญญัติที่ให้
สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
(ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ จากเดิมที่กำหนดว่า “ให้ถือว่า” เป็น “ให้สันนิษฐานว่า” มีไว้ในครอบครอง
เพื่อจำหน่าย ส่งผลทำให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตาม
บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นเพียงบทสันนิษฐานไม่ได้เด็ดขาด เพื่อให้จำเลยมีโอกาสพิสูจน์ความจริง
ว่าการกระทำของตนมิใช่การกระทำเพื่อจำหน่าย เฉกเช่นเดียวกับบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็น
การกระทำเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙

ที่กำหนดว่า “ให้สันนิษฐานว่า” มีไว้ในครอบครองเพื่อขาย ดังนั้น บทสันนิษฐานซึ่งยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับแล้วแต่กรณี จนกว่าคดีถึงที่สุด ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง จึงเป็นเพียงบทสันนิษฐานไม่ได้เด็ดขาด เมื่อบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับแล้วแต่กรณี จนกว่าคดีถึงที่สุด ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง เป็นเพียงบทสันนิษฐานไม่ได้เด็ดขาด จำเลยย่อมมีโอกาสพิสูจน์ความจริงต่อศาลว่าการกระทำของตนมิใช่การกระทำเพื่อจำหน่าย จึงเป็นกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน พอเหมาะพอควรแก่กรณี ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล อีกทั้งไม่ได้มีลักษณะเป็นการปฏิบัติต่อจำเลยเสมือนว่าเป็นบุคคลที่ได้กระทำความผิดโดยที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแต่อย่างใด ไม่ขัดต่อสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลย ดังนั้น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง แต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ